מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 9115

ספרות עברית וכללית

תוכנית הבגרויות הגמישה

לבתי ספר דתיים

הוראות

א. <u>משך הבחינה</u>: שעה וחצי.

ב. <u>מבנה השאלון ומפתח ההערכה</u>: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	– מעשה חכמים וסיפור קצר	–	(40×1)	– 40 נקודות
פרק שני	– שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירה עברית מודרנית)	–	(30×2)	– 60 נקודות
		סך הכול		– 100 נקודות

ג. <u>חומר עזר מותר בשימוש</u>: רשימת יצירות.

ד. <u>הוראות מיוחדות</u>: (1) <u>יש</u> לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת של היצירות שנלמדו.
(2) <u>אין</u> להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.

יש לכתוב <u>במחברת הבחינה בלבד</u>. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון – מעשה חכמים וסיפור קצר (40 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 1–3.

מעשה חכמים

1. קראו את מעשה החכמים "מר עוקבא" שלפניכם, וענו על שלושת הסעיפים א–ג שאחריו.

מר עוקבא

מַר עוּקְבָא – הָיָה עָנִי בִּשְׁכוּנָתוֹ,
וְהָיָה רָגִיל כָּל יוֹם לִזְרֹק לוֹ אַרְבָּעָה זוּזִים בְּצִנּוֹר הַדֶּלֶת.
פַּעַם אַחַת אָמַר: אֵלֵךְ וְאֶרְאֶה מִי עוֹשֶׂה עִמִּי טוֹבָה זוֹ.
אוֹתוֹ הַיּוֹם שָׁהָה מַר עוּקְבָא בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַרְבֵּה, וְהָלְכָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.
כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתָם הֶעָנִי שֶׁהִטּוּ עַצְמָם לַדֶּלֶת – יָצָא אַחֲרֵיהֶם.
בָּרְחוּ וְנִכְנְסוּ שְׁנֵיהֶם לְתַנּוּר גָּרוּף.
נִכְוּוּ רַגְלָיו שֶׁל מַר עוּקְבָא.
אָמְרָה לוֹ אִשְׁתּוֹ: תֵּן אֶת רַגְלֶיךָ עַל רַגְלַי.
חָלְשָׁה דַּעְתּוֹ.
אָמְרָה לוֹ: אֲנִי מְצוּיָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת וַהֲנָאָתִי קְרוֹבָה.

אחד האמצעים לאפיון דמות ביצירה הוא השם של הדמות.

א. הסבירו כיצד משמעות השם "מר עוקבא" תורמת לאפיון דמותו במעשה החכמים כולו. (15 נקודות)

ב. ציינו והסבירו אמצעי אפיון נוסף לדמותו של מר עוקבא. (10 נקודות)

ג. האישה אינה נזכרת בשמה, אך הסיפור נחתם דווקא בדבריה.

הסבירו את תפקידה של האישה בהדגשת הרעיון המרכזי במעשה חכמים זה. (15 נקודות)

סיפור עברי קצר

2. **שברירים** / דבורה בארון

ענו על שני הסעיפים א–ב.

א. בחרו בשתי דמויות משנה בסיפור (תוכלו לבחור גם בבעל חיים), שבינן ובין חיה פרומה נרקמים קשרים.
תארו את הקשרים האלה, והסבירו מה אפשר ללמוד מהם על חיה פרומה ועל דמויות המשנה שבחרתם. (25 נקודות)

ב. בחרו באחד מן המוטיבים ביצירה, ותארו את התרומה שלו להבנת אחת ממערכות היחסים שתיארתם בסעיף א.
(15 נקודות)

3. **מר עוקבא; שברירים** / דבורה בארון

אקספוזיציה, סיבוך, נקודת מפנה, שיא והתרה מאפיינים מבנה של סיפורים קצרים ומעשי חכמים רבים.

בחרו בשלושה מן המאפיינים האלה, והסבירו כיצד כל אחד מהם בא לידי ביטוי בסיפור "שברירים" **או** במעשה החכמים "מר עוקבא". הדגימו את דבריכם.

/המשך בעמוד 3/

פרק שני – שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירה עברית מודרנית) (60 נקודות)

שימו לב: בפרק זה שבע שאלות. יש לענות על שתי שאלות: על שאלה אחת משירת ימי הביניים או משירת ביאליק (שאלות 4–6) ועל שאלה אחת משירה עברית מודרנית (שאלות 7–10).
(לכל שאלה – 30 נקודות)

ענו על אחת מן השאלות 4–6.

שירת ימי הביניים

4. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

יְפֵה נוֹף / יהודה הלוי

בית 1 יְפֵה נוֹף, מְשׂוֹשׂ תֵּבֵל, קִרְיָה לְמֶלֶךְ רָב, / לְךָ נִכְסְפָה נַפְשִׁי מִפַּאֲתֵי מַעֲרָב!
בית 2 הֲמוֹן רַחֲמַי נִכְמָר כִּי אֶזְכְּרָה קֶדֶם, / כְּבוֹדְךָ אֲשֶׁר גָּלָה וְנָוְךָ אֲשֶׁר חָרַב.
בית 3 וּמִי יִתְּנֵנִי עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים, עַד / אַרְוֶה בְדִמְעָתִי עֲפָרֵךְ וְיִתְעָרֵב!
בית 4 דְּרַשְׁתִּיךָ, וְאִם מַלְכֵּךְ אֵין בָּךְ וְאִם בְּמְקוֹם / צְרִי גִלְעָדֵךְ – נָחָשׁ שָׂרָף וְגַם עַקְרָב.
בית 5 הֲלֹא אֶת אַבָנַיִךְ אֲחוֹנֵן וְאֶשְׁקֵם / וְטַעַם רְגָבַיִךְ לְפִי מִדְבַּשׁ יֶעֱרַב!

א. על פי השיר, תארו את מצבה של ציון בעבר ובהווה. (10 נקודות)

ב. על פי הבתים 3 ו־5 בשיר, הסבירו כיצד המשורר רואה בעיני רוחו את המפגש שלו עם ציון.
בתשובתכם ציינו גם שני אמצעים אומנותיים בבתים האלה, והסבירו את תרומתם לתיאור המפגש. (20 נקודות)

5. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

שְׁחַרְתִּיךְ בְּכָל שַׁחְרִי וְנַשְׁפִּי / שלמה אבן גבירול

בית 1 שְׁחַרְתִּיךְ בְּכָל שַׁחְרִי וְנַשְׁפִּי / וּפָרַשְׂתִּי לְךָ כַּפַּי וְאַפִּי.
בית 2 לְךָ אֱהֻמָּה בְּלֵב צָמֵא, וְאֶדְמֶה / לְדַל שׁוֹאֵל עֲלֵי פִּתְחִי וְסִפִּי.
בית 3 מְרוֹמוֹת לֹא יְכִילוּךָ לְשִׁבְתָּךְ - / וְאוּלָם יֵשׁ מְקוֹמְךָ תּוֹךְ סְעִפִּי!
בית 4 הֲלֹא אֶצְפֹּן בְּלִבִּי שֵׁם כְּבוֹדְךָ / וְגָבַר חִשְׁקְךָ עַד יַעֲבָר־פִּי:
בית 5 אֲנִי עַל כֵּן אֲהוֹדֶה שֵׁם אֵ-דֹנָי / בְּעוֹד נִשְׁמַת אֵ-לֹהִים חַי בְּאַפִּי.

א. ציינו שני איברי גוף המוזכרים בשיר בשני בתים שונים (מלבד לב), והסבירו את התרומה של אזכור האיברים האלה להבנת תחושותיו של הדובר. (15 נקודות)

ב. הסבירו את שני הבתים שבהם הלב מוזכר בשיר, וכתבו כיצד החזרה על אזכור הלב מדגישה את הרעיון המרכזי בשיר.
(15 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

שירת ביאליק

6. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

לְבַדִּי / חיים נחמן ביאליק

בית 1
כֻּלָּם נָשָׂא הָרוּחַ, כֻּלָּם סָחַף הָאוֹר,
שִׁירָה חֲדָשָׁה אֶת־בִּקֵּר חַיֵּיהֶם הִרְנִינָה;
וַאֲנִי, גּוֹזָל רַךְ, נִשְׁתַּכַּחְתִּי מִלֵּב
תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

בית 2
בָּדָד, בָּדָד נִשְׁאַרְתִּי, וְהַשְּׁכִינָה אַף־הִיא
כְּנַף יְמִינָהּ הַשְּׁבוּרָה עַל־רֹאשִׁי הִרְעִידָה.
יָדַע לִבִּי אֶת־לִבָּהּ: חָרַד חָרְדָה עָלַי,
עַל־בְּנָהּ, עַל־יְחִידָהּ.

בית 3
כְּבָר נִתְגָּרְשָׁה מִכָּל־הַזָּיוֹת, רַק־עוֹד
פְּנַת סֵתֶר שׁוֹמֵמָה וּקְטַנָּה נִשְׁאָרָה –
בֵּית־הַמִּדְרָשׁ – וַתִּתְכַּס בַּצֵּל, וָאֱהִי
עִמָּהּ יַחַד בַּצָּרָה.

בית 4
וּכְשֶׁכָּלָה לְבָבִי לַחַלּוֹן, לָאוֹר,
וּכְשֶׁצָּר־לִי הַמָּקוֹם מִתַּחַת לִכְנָפָהּ –
כָּבְשָׁה רֹאשָׁהּ בִּכְתֵפִי, וְדִמְעָתָהּ עַל־דַּף
גִּמָּרְתִּי נָטָפָה.

בית 5
חֶרֶשׁ בָּכְתָה עָלַי וַתִּתְרַפֵּק עָלָי,
וּכְמוֹ שָׂכָה בִּכְנָפָהּ הַשְּׁבוּרָה בַּעֲדִי:
"כֻּלָּם נָשָׂא הָרוּחַ, כֻּלָּם פָּרַחוּ לָהֶם,
וָאוָּתֵר לְבַדִּי, לְבַדִּי..."

בית 6
וּכְעֵין סִיּוּם שֶׁל־קִינָה עַתִּיקָה מְאֹד,
וּכְעֵין תְּפִלָּה, בַּקָּשָׁה וַחֲרָדָה כְּאַחַת,
שָׁמְעָה אָזְנִי בַּבְּכִיָּה הַחֲרִישִׁית הַהִיא
וּבַדְּמָעָה הַהִיא הָרוֹתַחַת –

א. איזו חוויה של הדובר באה לידי ביטוי בשיר? הסבירו כיצד חוויה זו באה לידי ביטוי בשיר (בתשובתכם אל תכתבו על הבית האחרון). (20 נקודות)

בתשובתכם ציינו גם שני אמצעים אומנותיים התורמים לעיצוב החוויה של הדובר.

ב. הסבירו את הבית האחרון בשיר ואת הקשר שלו לשיר כולו. (10 נקודות)

/המשך בעמוד 5/

שירה עברית מודרנית

ענו על אחת מן השאלות 7–10.

אדם מול בוראו

7. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

אִי / זלדה

אֲנִי דּוֹרֶכֶת עַל הָאֲדָמָה
כְּמוֹ עַל גּוּף חַי
כְּאוֹתָם פְּלִיטֵי אֱנֵיָה
שֶׁעָמְדוּ עַל גַּבּוֹ שֶׁל לִוְיָתָן
כִּי טָעוּ בְּמַרְאֵה הָעֵינַיִם.

אֲנִי דּוֹרֶכֶת עַל הֶעָפָר
שֶׁתַּחְתָּיו מְדַבְּרִים הַמַּיִם
מְדַבְּרִים שָׂרָשִׁים
מְדַבְּרוֹת מַתָּכוֹת
קוֹל הֲמוֹנָם מַחֲרִישׁ אֶת אָזְנַי
מְסַחֵרר אֶת לִבִּי
גַּם הָאֲוִיר מִתְנוֹעֵעַ וְשָׁר
וּבַגְּבָהִים מִתְפּוֹצְצִים עוֹלָמוֹת.

רַק הַמַּחֲשָׁבָה עַל אֱ-לֹהִים
הִיא אִי בַּמַּעֲרְבֹלֶת.

א. הסבירו מה מאפיין את החוויה הקיומית של הדוברת בשיר, וכיצד הדוברת מתמודדת עם חוויה זו.
בתשובתכם כתבו גם על שני אמצעים אומנותיים התורמים להבנת חוויה זו. (20 נקודות)

ב. תארו והסבירו את החוויה הקיומית הבאה לידי ביטוי בשיר נוסף שלמדתם בנושא "אדם מול בוראו".
בתשובתכם ציינו גם אמצעי אומנותי אחד שתורם להבנת החוויה. (10 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

שירים בצל השואה

8. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

נְצוֹל / לאה איני

אָבִי מִתְקַשֵּׁר לַמִּסְפָּר הַצָּלוּב לוֹ עַל זְרוֹעַ
וּמַקְשִׁיב־מַקְשִׁיב כְּדָרוּךְ.
בָּאֹזֶן הַשְּׂמָאלִית אֵינוֹ מַקְשִׁיב
זֵכֶר לַסְּטִירָה מִכַּפּוֹ שֶׁל אֶס־אֶס.
בָּאֹזֶן הַזּוֹ הוּא שׁוֹמֵעַ
שׁוֹמֵעַ כְּמַחֲרִישׁ
אַךְ אֶת הָאֹזֶן הַבְּרִיאָה הוּא עוֹשֶׂה כַּאֲפַרְכֶּסֶת
לַסִּיּוּטִים שֶׁבָּאִים לוֹ
מִדּוֹרָה, מִבּוּנָה, מֵאַוּשְׁוִיץ
בְּקִרְוֹנוֹת
אָבִי צוֹרֵחַ אַחַת לְשָׁבוּעַ כְּאוֹמֵר -
שְׁלוֹמִי טוֹב
וְאַחַר כָּךְ הוּא הוֹפֵךְ אֶת רֹאשׁוֹ עַל הַכַּר הָרָטֹב
וְנִרְדָּם עַל צִדּוֹ הַיְמָנִי
נוֹתֵן אֶת אָזְנוֹ הַמֵּתָה לִבְכְיֵי
בְּכְיֵי הַמְּהַלֵּךְ עַל בְּהוֹנוֹת.

א. "אָבִי מִתְקַשֵּׁר לַמִּסְפָּר הַצָּלוּב לוֹ עַל זְרוֹעַ
וּמַקְשִׁיב־מַקְשִׁיב כְּדָרוּךְ".

פרשו את המטפורה בשורות אלה, והסבירו כיצד היא מסייעת להבנת החוויה של זיכרון השואה, כפי שהיא מתוארת לאורך השיר כולו. (18 נקודות)

ב. בחרו בשיר נוסף שלמדתם בנושא "שירים בצל השואה". מהי עמדתו של הדובר כלפי המצב המתואר בשיר?

הסבירו כיצד עמדה זו תורמת להבנת החוויה של זיכרון השואה המתוארת בשיר שבחרתם. (12 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

זוגיות

9. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

אִזּוּן עָדִין / סיון הר שפי

אֶת הַשַּׁבָּת שֶׁלָּנוּ
שָׂרַק אֲנִי יְכוֹלָה לְהַכְנִיס
שָׂרַק אַתָּה יָכוֹל לְהוֹצִיא
מַחְזִיקִים שְׁנֵי נֵרוֹת.
אֲבָל בְּסוֹפָהּ נִהְיִים אֶחָד
שְׁתֵּי פְּתִילוֹת בְּנֵר אֶחָד
לְהַתְחָלָה חֲדָשָׁה.
וּבְרֵאשִׁית הָיִינוּ דּוּ־פַּרְצוּפִין
בְּחוּט שְׁדָרָה הָיָה תָּלוּי עוֹלָם.
עַכְשָׁו שְׁנֵי עַמּוּדֵי שִׁדְרָה
מַחְזִיקִים בַּיִת
וּכְשֶׁאֲנִי קְצָת מִתְכּוֹפֶפֶת,
וּכְשֶׁאַתָּה. אִזּוּן עָדִין.

א. הסבירו את ארבע השורות האחרונות בשיר.

כתבו אם לדעתכם השורות האלה מבטאות קושי בחיי הזוגיות או דרך להתמודדות עם הקושי. נמקו את תשובתכם.

(18 נקודות)

ב. בחרו בשיר נוסף שלמדתם בנושא זוגיות, ותארו את הרגשות של הדובר או הדוברת בשיר כלפי הקשר המתואר בשיר.

ציינו אמצע אומנותי אחד בשיר, והסבירו את תרומתו לאפיון הקשר המתואר בשיר. (12 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

אדם וזהותו

10. קראו את השיר שלפניכם, וענו על שני הסעיפים א–ב שאחריו.

גַּאֲוָה / דליה רביקוביץ

אַפִּלּוּ סְלָעִים נִשְׁבָּרִים, אֲנִי אוֹמֶרֶת לְךָ,
וְלֹא מֻחֲמַת זִקְנָה.
שָׁנִים רַבּוֹת הֵם שׁוֹכְבִים עַל גַּבָּם בַּחֹם וּבַקֹּר,
שָׁנִים כֹּה רַבּוֹת,
כְּמְעַט נוֹצָר רֹשֶׁם שֶׁל שַׁלְוָה.
אֵין הֵם זָזִים מִמְּקוֹמָם וְכָךְ נִסְתָּרִים הַבְּקִיעִים.
מֵעֵין גַּאֲוָה.
שָׁנִים רַבּוֹת עוֹבְרוֹת עֲלֵיהֶם בְּצִפְיָה.
מִי שֶׁעָתִיד לְשַׁבֵּר אוֹתָם
עֲדַיִן לֹא בָּא.
וְאָז הָאֵזוֹב מְשַׂגְשֵׂג, הָאַצּוֹת נִגָּרְשׁוֹת וְהַיָּם מֵגִיחַ וְחוֹזֵר,
וְדוֹמֶה, הֵם לְלֹא תְּנוּעָה.
עַד שֶׁיָּבוֹא כֶּלֶב יָם קָטָן לְהִתְחַכֵּךְ עַל הַסְּלָעִים
יָבוֹא וְיֵלֵךְ.
וּפִתְאֹם הָאֶבֶן פְּצוּעָה.
אָמַרְתִּי לְךָ, כְּשֶׁסְּלָעִים נִשְׁבָּרִים זֶה קוֹרֶה בְּהַפְתָּעָה.
וּמַה גַּם אֲנָשִׁים.

א. הסבירו כיצד השיר משקף את הניגוד שמאפיין את הסלעים, ומה אפשר ללמוד מן האנלוגיה בין הסלעים לבין בני אדם.
בתשובתכם ציינו אמצעי אומנותי אחד בשיר, והסבירו את תרומתו לביטוי הניגוד הזה. (18 נקודות)

ב. בחרו בשיר נוסף בנושא "אדם וזהותו". כתבו כיצד השיר שבחרתם מסתיים, והסבירו את המשמעות של הסיום בהקשר של השיר כולו. (12 נקודות)

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך